

Lamars, Ronald

Van: Lugt, Arjen van der
Verzonden: dinsdag 18 december 2018 15:49
Aan: OW-Info
Onderwerp: FW: WBL Magazine

Graag inboeken als ingekomen stuk voor de gemeenteraad van Oudewater.

Met vriendelijke groet,

Arjen van der Lugt
Raadsgriffier

E: a.lugt@oudewater.nl

T: 06 – 30 25 64 79

Van: Jan Kooijman [<mailto:jankman@ziggo.nl>]
Verzonden: dinsdag 18 december 2018 15:47
Aan: griffie@ijsselstein.nl; griffie@montfoort.nl; !Griffie-oudewater; griffie@lopik.nl
Onderwerp: WBL Magazine

Dag medewerkers van de griffie,

Willen jullie dit bericht s.v.p. doorgeleiden naar de raads- en commissieleden? Dank daarvoor.

Hieronder de link naar het decembernummer van de Werkgroep Behoud Lopikerwaard, dat online is te lezen.
www.werkgroepbehoudlopikerwaard.nl/wp-content/uploads/2018/12/WBL-Magazine-december-2018-digitaal.pdf

Leden/donateurs ontvangen drie keer per jaar een papieren versie. Interesse? Aanmelden kan via:
www.werkgroepbehoudlopikerwaard.nl/lid-of-donateur-worden/

Fijne feestdagen gewenst en een duurzaam 2019,
Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Jan Kooijman • Moerasbos 25, 3411 WD Lopik • telefoon thuis: 0348-553006 • telefoon mobiel: 06-13517133 • email: jankman@ziggo.nl •

NR: 40-120 DECEMBER 2018

WBL Magazijn

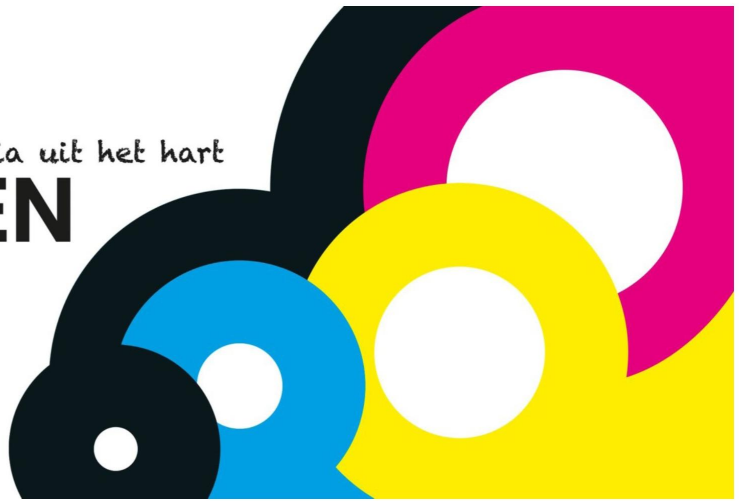
UITGAVE VAN DE WERKGROEP BEHOUD LOPIKERWAARD

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Drukkerij Grafimedia uit het hart
VAN MIDDEN

drukt
het WBL Magazine

LANDWINKEL DE FRUITWAARD
Oudeslootseweg 3, 3411 MP Jaarsveld
tel: (0348) 55 38 38 www.fruitwaard.nl

OPEN :
Woe 9.30-12.30 u
Vrij 9.30-16.00 u
Zat 9.30-12.30 u

Mandwerk op maat
Alle soorten stoelenmatten
Hout- en Picknickmanden
Verassend veel deco-artikelen
Landelijk houten meubelen

www.broedkorf.nl
natuurlijk en avontuurlijk interieur!

Mandenmakerij de Broedkorf
Het Statenland 3, Oudewater, 0348-562396

(S)HE'S FAT

Sportschool voor vrouwen en voor mannen

GROEPSLES BBB
(billen, buik, benen)

BELLY ATTACK
(snel afvallen)

BETTER BELLY
(verlies van 1 tot 2 kledingmaten binnen 4 weken)

Sportiviteit, gerichte trainingen, persoonlijke begeleiding, voeding, leefstijl maar ook gezelligheid en een uitstekende en ongedwongen sfeer.

info@she'sfit.nl • 06 - 46 63 49 79
Oranje Nassaustraat 31 (DorpshuisXXL) • Benschop

COLOFON

WBL Magazine

is een uitgave van de Stichting Werkgroep Behoud Lopikerwaard (WBL).

De stichting is ingeschreven in het stichtingenregister K.v.K. onder nr. 41179802.

Kopij en info aan:

Redactie WBL Magazine
Moerasbos 25
3411 WD Lopik
0348-553006 /
06-10302055

Samenstelling redactieteam

Tineke Honkoop
Wim van der Putten
Theo Hattink

Vormgeving & opmaak

Jan Kooijman

Foto omslag:

fragment uit 'Vier jaargetijden in Willeskop en Linschoten' van Edith Ferrée-Donck (zie ook de lezersactie).

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Een woordje vooraf

Van de redactietafel

Nog even en dan zwaaien we het oude jaar uit. Traditiegetrouw een moment om terug te kijken naar het afgelopen jaar. Wat heeft het ons gebracht? Bijzonder dit jaar was de enorme droogte deze zomer. Ik moet toegeven dat het mij een mediterraan gevoel gaf maar ik zag ook met lede ogen aan dat de natuur er erg onder heeft geleden. Temperaturen die normaal alleen in Spanje en Italië voor komen hadden we nu in Nederland. Juist in die landen viel het water met bakken uit de hemel en hadden ze last van hevige overstromingen. Als er nu nog mensen zijn die denken dat het allemaal wel mee zal vallen met de klimaatverandering dan zijn ze nu wel met hun neus op de feiten gedrukt.

Ook in onze Lopikerwaard zijn de veranderingen merkbaar. Laten we eens 40 jaar terugkijken. De WBL bestaat ten slotte 40 jaar. De nijlgans was 40 jaar geleden een bijzondere waarneming, net als de zilverreiger. Deze prachtige witte verschijning is tegenwoordig een veel geziene gast. Daarentegen verdwijnen de grutto en de tureluur in rap tempo uit ons landschap.

In de afgelopen 40 jaar heeft de ruilverkaveling een grote invloed gehad op de Lopikerwaard. Recreatie en toerisme zijn de laatste 40 jaar in onze waard sterk toegenomen. De kleine agrarische bedrijven zijn verdwenen en we hebben nieuwe grote koeienstallen zien verschijnen. Het kan niet anders, veranderingen zijn nu eenmaal tekenend voor een gebied dat mee gaat in de tijd.

Daarbij proberen we in de Lopikerwaard de natuur, cultuur en het landschap een handje te helpen. Harold Vlooswijk van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) helpt als watermakelaar de agrariërs bij de verbetering van het oppervlakte-water.

Duurzaam Montfoort is, net zoals ook in IJsselstein en Lopik, bezig om haar inwoners te betrekken bij diverse projecten in hun gemeente. Zij vertellen over hun activiteiten en hoe zij de bewoners motiveren om mee te doen.

De steenovens hebben 200 jaar in de Lopikerwaard gefunctioneerd. Er stonden er 7 in getal tussen Willeskop en Heeswijk. Wim van der Putten was samen met de donateurs van de WBL te gast bij IJsseloord, de enige te bezoeken steenfabriek die de Lopikerwaard nog heeft. We krijgen een geschiedenislesje.

Kees de Leeuw heeft bij De Horde naar de trekbewegingen van de vele vogels gekeken en de aantallen geteld. Dit leverden weer een aantal bijzondere waarnemingen op.

Tot slot een mooi persoonlijk verhaal van Edith Ferrée-Donk. Zij kwam als Amsterdamse bijna 50 jaar geleden in Willeskop wonen samen met haar man Hans en hun dochters. Edith vertelt waarom zij verknocht is geraakt aan de plek waar ze woont. Ik wens u veel leesplezier en alle goeds in het nieuwe jaar!

Tineke Honkoop

Inhoudsopgave

<i>Van de redactietafel</i>	<i>pag. 1</i>
<i>Van de voorzitter</i>	<i>pag. 3</i>
<i>Marco Buitelaar, even voorstellen</i>	<i>pag. 4</i>
<i>Groeten uit Oud Willeskop</i>	<i>pag. 5</i>
<i>College van Rijksadviseurs</i>	<i>pag. 10</i>
<i>Duurzaam Montfoort</i>	<i>pag. 11</i>
<i>Werken aan schoner water</i>	<i>pag. 15</i>
<i>Vogeltrek boven de Lopikerwaard</i>	<i>pag. 17</i>
<i>Windmolens. Vogelgehaktmolens?</i>	<i>pag. 19</i>
<i>Steenplaatsen, -ovens en steenfabrieken</i>	<i>pag. 21</i>
<i>Bedreigde vogels</i>	<i>pag. 27</i>

Er opnieuw op uit met de WBL

Excursieprogramma 2019

In het voorjaarsnummer van het WBL Magazine staan we uitgebreid stil bij het Excursieprogramma 2019. Ook is er over enige tijd volop informatie te vinden over de excursies op de WBL-website.

De excursiecommissie:
Ingeborg Geensen, Piet Mulder en
Ruud Vringer.
www.
werkgroepbehoudlopikerwaard.nl/
excursies/

Emailadressen leden/donateurs

Inmiddels hebben een groot deel van onze leden/donateurs hun emailadres aan de administratie bekend gemaakt. Daardoor kunnen we digitaal berichten en daarmee kosten besparen. Heb je een emailadres maar nog niet doorgegeven? Doe het dan nu gelijk even. Geef s.v.p. je emailadres door aan: administratie@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl

Emailadressen

Een aantal functionarissen bij de Werkgroep Behoud Lopikerwaard zijn ook via de WBL per email bereikbaar:

voorzitter@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl
secretaris@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl
penningmeester@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl
administratie@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl
redactie@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl
webmaster@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl
excursies@werkgroepbehoudlopikerwaard.nl

Ga je mee?

zondag 20 januari 2019

Winterwandeling in het Loetbos

Wie trekt de stoute schoenen aan en loopt mee door dit leuke recreatiegebied in de Krimpenerwaard? Het gebied is genoemd naar het riviertje de Loet. Het is een afwisselend gebied met poelen, plassen, bos, moeras en rietland. We verzamelen vanaf 14.30 uur in restaurant De Loet en vertrekken om 15.00 uur. We maken een wandeling van ongeveer een uur en sluiten daarna af met een drankje in het restaurant. De paden zijn redelijk tot goed begaanbaar en parkeren kan bij het restaurant. Aanmelden niet nodig. Adres: Restaurant De Loet, Kerkweg 279, 2941 LA Lekkerkerk

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

door Wim Boesten,
voorzitter WBL

Bestuur WBL

Voorzitter:

Wim Boesten

Secretaris:

Wim van der Putten
0348-551729

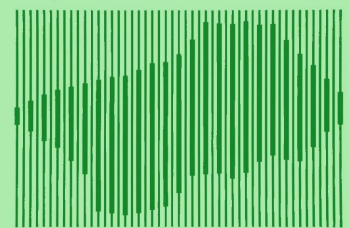
Penningmeester:

Leo van den Berg
06-22468863

Ook op
Facebook heeft
de WBL haar
eigen pagina.

Zoek 'm maar eens op en
'like' 'm. Met deze
Facebookpagina is de
WBL in staat om snel op
actualiteiten in te spelen.
Immers het WBL
Magazine verschijnt
"slechts" 3 keer per jaar.
Kijk dus tussentijds ook
regelmatig op de
Facebook-pagina om
helemaal bij te blijven.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Even bijpraten

Van de voorzitter

In 2013 is de PRS (Provinciale Structuurvisie) vastgesteld voor de periode 2013 tot 2028. Tussentijds kunnen er wijzigingen worden vastgelegd, zo ook dit jaar. Daarin zagen we als WBL dat er uitbreiding in Bedrijventerrein De Copen te Lopik voorzien was, evenals De Kroon langs de A2 te IJsselstein, beiden uitbreiding industrieterrein. Wat betreft deze laatste hebben we vooral ingestoken op het fraaie en vooral historisch belangrijke gebied de Lage Dijk, om hier een permanente cultuur- landschap- pelijke landschap status aan toe te kennen. Dat betekent vrijwaring van bebouwing en industrie. De oorsprong van de Hollandse IJssel is er nog zichtbaar bij het Klaphek met de verbinding naar de Lopiker Wetering, een aloude veenstroom. De Gemeente Nieuwegein heeft aan haar kant van de A2 een natuurpark ontwikkeld, rond de loop van de Kromme IJssel. Prachtig om met een klein bootje te bevaren, zoals Ysselvaert uit IJsselstein voor bezoekers georganiseerd heeft.

Wat betreft de Copen citeer ik uit onze zienswijze waarbij een brief van gedeputeerde P. v.d. Berg een cruciale rol speelt:

“Naar aanleiding van de tweede Partiële herziening PRS 2018 betreffende uitbreiding de Copen vragen we aandacht voor het volgende. We hebben in deze regio te maken met problematiek rond loonbedrijf De Heer. We refereren aan de brief verzonden 4 september 2017 van de Gedeputeerde P. v.d. Berg waarin is vermeld dat er bij de

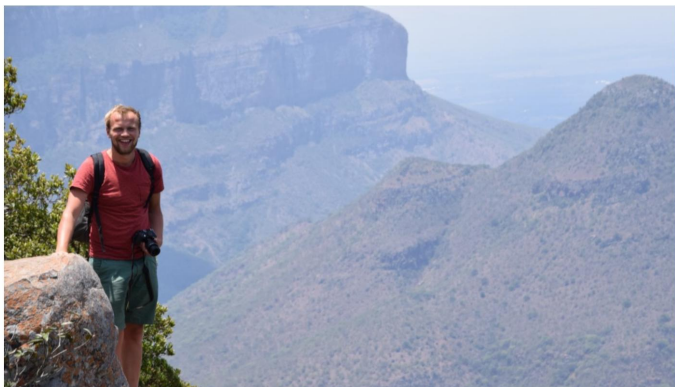
herijking PRS/PRV 2016 een gesprek geweest is tussen Provincie en gemeente Lopik, met betrekking tot de problematiek rond het loonbedrijf De Heer.

Bij de herijking PRS/PRV 2016 is geconcludeerd dat er voldoende bedrijventerrein in de regio beschikbaar is om de vraag naar bedrijventerrein, ook die van de bestaande bedrijven op de Copen, op te vangen. De verplaatsing van het loonbedrijf De Heer zou passen binnen het kernrandzonebeleid. In dezelfde brief is ook vermeld dat er op dit moment (augustus 2017) geen goede ruimtelijke onderbouwing ligt die een uitbreiding van het bedrijventerrein en een aanpassing van PRS en PRV rechtvaardigt. Wat kan er dan binnen een jaar veranderd zijn, dat er nu uitbreiding Copen toegestaan wordt, zonder enige structurele oplossing betreffende loonbedrijf De Heer. Tevens vestigen we de aandacht op leegstand in de huidige industrieterreinen evenals gebrek aan daadkracht om deze te renoveren. En de urgentie om oudere bedrijfsterreinen voortvarend te renoveren is niet erg groot, zeker niet als uitbreiding van bedrijfsterreinen wordt toegestaan. We missen de al toegezegde groene singel om het terrein, evenals zien we nauwelijks initiatieven voor zonnepanelen.”

Intussen is bij het tot stand komen van dit Magazine een en ander m.b.t. uitplaatsing van De Heer Land en Water gaande waarbij zowel de Gemeente Lopik als de Provincie actief betrokken zijn.

Even voorstellen

Marco Buitelaar

Mijn naam is Marco Buitelaar. Sinds kort zit ik in het bestuur van de WBL. Ik ben 24 jaren oud en werkzaam bij het Waterschap Rivierenland. Ik kom uit het prachtige Benschop. Daar ben ik geboren en getogen en ik kan toch wel zeggen dat ik van mijn dorpje houd en er zeker niet weg wil. Dit komt onder meer omdat Benschop nog een dorp is waar bijna iedereen elkaar kent, groeten nog niet raar wordt gevonden en ja, ook waar de nieuwtjes als lopend vuurtje van Benedeneind naar Boveneind gaan en andersom.

Maar niet alleen het sociale aspect maakt dat ik van Benschop houd, ook het dorpsgezicht van Benschop en het prachtige weidse gebied daar om heen vind ik prachtig. Dit beslaat de gehele Lopikerwaard. Ik kan enorm genieten van een goede fietstocht of wandeltocht door de polder of door de buurt.

Ik gun het zoveel meer mensen om te genieten van de rust in deze prachtige streek, die dapper stand houdt tegen de verstedelijking om ons heen.

Omdat ik de Lopikerwaard zo prachtig vind met al zijn karakteristieke kenmerken ben ik ook toegetreden tot het bestuur van de WBL.

Het is eigenlijk in gang gezet toen ik hoorde dat de gemeente Lopik de leuntjes in Benschop, die vervangen moesten worden, wilde vervangen door leuntjes zonder witte leuning.

Juist deze witte leuning staan zo mooi in de lintbebouwing van Benschop en andere kernen. Ik heb dit overlegd met de klankbordgroep Benschop, waar ik ook lid van ben, en zij waren het met mij eens. Ik heb toen ook contact gezocht met de WBL omdat ik dacht dat de WBL hier misschien ook wel wat mee wilde.

Na wat gesprekken over en weer hebben de klankbordgroep, de WBL en de gemeente Lopik de bruggenactie opgezet. Dit houdt in dat dorpsbewoners het verfraaien van de bruggen, het schilderen en verven op zich nemen en dat de gemeente dan zorgt dat de vervangende leuning ook gewoon wit worden. De actie heeft al resultaat opgeleverd maar heeft ook flink wat vertraging gekend van allerlei kanten, maar ik hoop dat we in voorjaar 2019 een mooie grote slag kunnen maken.

Na deze samenwerking met de WBL werd ik gevraagd of ik toe wilde treden tot het bestuur. Ik vind het goed dat de WBL bestaat en er zijn in het verleden al veel mooie resultaten geboekt, ik wil hier in de toekomst graag mijn steentje aan bijdragen.

“Maar niet alleen het sociale aspect maakt dat ik van Benschop houd, ook het dorpsgezicht van Benschop en het prachtige weidse gebied daar om heen vind ik prachtig.”

“Omdat ik de Lopikerwaard zo prachtig vind met al zijn karakteristieke kenmerken ben ik ook toegetreden tot het bestuur van de WBL.”

Naschrift Wim Boesten (voorzitter WBL):

*“Enkele jaren geleden kwam ik na een oproep in ons WBL bulletin in contact met Marco. Hij schreef een artikel over de witte bruggen en leuntjes in Benschop die er toen er niet fraai bij stonden! Samen met de Gemeente Lopik en de klankbordgroep Benschop heeft hij een fraaie prestatie neergezet en is nog volop bezig met verdere uitwerking!
Een voorbeeld wat navolging verdient en ik ben zeer verheugd dat hij nu ons bestuur komt versterken.”*

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

“De stront zat nog tegen de balken in de grup” herinnert Edith zich.

Kunstenares Edith Ferrée-Donck verhaalt

Groeten uit Oud Willeskop

In juni 1969 kwamen Hans Ferrée en Edith Donck met hun twee dochters Vibeke en Anita en kater Pepper vanuit Amsterdam in Willeskop wonen. Een hele overgang van stad naar platteland. In Amsterdam woonden ze in de toen nog kalme ‘rosse buurt’; in Willeskop betrokken ze ‘Ijsselstroom’, een boerderij (zonder land) anno 1883, langs de Hollandsche IJssel.

dreven alle wijnetiketten los in de pekelbakken! Jarenlang wist de familie Ferrée niet welke wijn ze eigenlijk dronken.

Waar ze vooraf niet over nagedacht hadden was of ze als moderne stadse mensen wel geaccepteerd zouden worden door hun boerenburen. Ze waren in die tijd de eerste ‘import’ in de buurt. Maar tot hun grote vreugde verliep het inburgeringsproces uiterst soepel.

Het begon met een uitnodiging om aanwezig te zijn op een gouden bruiloft, compleet met diner en dansfestijn. Niks jive of rock&roll, maar onvervalste polonaise. Een unieke ervaring, want om op de rug van een buurman naar Zandvoort aan Zee te moeten gaan, dat had Edith nog nooit meegemaakt!

Er werd door beiden hard gewerkt op die hooizolder. Hans was een bekend reclameman en maakte campagnes voor alle grote merken. Voor Kluwer schreef hij vakboeken over reclame, sales promotion en marketing en hij publiceerde tal van columns in diverse tijdschriften.

Edith runde de uitgeverij voor het kleinste en duurste weekblad in Europa, de Marketing Mix Digest. De twee dochters fietsten naar Woerden en Utrecht voor hun middelbare school. En in de weekends werd de (moes)tuin onderhouden en de was gedaan.

Creatieoord Utopia

Hans herdoopte de boerderij in “Creatieoord Utopia” met als logo een oranje wc-pot gevuld met plastic bloemen. ‘Mondo shittum target prima’ stond er op het briefpapier.

Groeten uit Oud Willeskop

foto: De illegaal gekapte hoogstamboomgaard op no. 94.

“De stront zat nog tegen de balken in de grup” herinnert Edith zich. Die ‘grup’ werd een moderne zitkuil met open haard, de hooizolder werd kantoor en in de voormalige kaaskamer zetten ze een badkuip, wastafel, wc, bidet en wasmachine. De niet-te-tillen brandkast werd door de meisjes beschilderd en fungeerde als tafel voor alle toiletbenodigdheden. In de kaaskelder bleven de pekelbakken intact. Hans vond het een prima plek om er zijn wijnen in te bewaren. Maar... op een dag stond er 30 cm water in de kelder en

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Oftewel: de wereld is een hoop shit, maar wij proberen er toch iets leuks van te maken. En dat gebeurde vooral in "De Stierestal", de stal naast de boerderij waar voorheen de (dek)stier stond vastgebonden voordat hij zijn werk mocht doen. Fungeerde de stal aanvankelijk als vergaderruimte en feestplek, in 1980 opende Hans er zijn 'Musée Hans Ferrée' t.g.v. zijn 50e verjaardag. Persaandacht zorgde voor een toeloop van mensen die allemaal dat gekke museum wilde zien.

Tot 2009 werden er met grote regelmaat tentoonstellingen en manifestaties georganiseerd. O.a. ook een grote rommelmarkt t.b.v. de WBL. En om het 25-jarig bestaan van de WBL te vieren werd er in 2002 feestelijk het boekje "Dierenarts in de Lopikerwaard" van Wim van der Putten ten doop gehouden! Het museum werd herdoopt in 'Art & Velvet Gallery De Stierestal' en heeft in haar 27 jarig bestaan tienduizenden mensen (gratis) ontvangen.

Piekervaringen

Edith noemt twee belangrijke Willeskopsgebeurtenissen:

Juni 1979: de gemeente Montfoort viert het 800 jarig bestaan en 650 jaar stadsrechten met o.a. een groot marktfeest.

Edith zit in het comité dat er voor moet zorgen dat heel Montfoort gekleed in middeleeuwse kledij het grootse stadsfeest zal opluisteren. Verkleed als de 'Heks van Willeskop' trekt ze samen met bijna alle Middeleeuwse Willeskoppers te voet naar Montfoort om het feest mee te maken.

1982-1989 Werkgroep Willeskop-pig.

Willeskop (nu het stuk weg tussen Montfoort en Oudewater) was sinds 1818 een zelfstandige gemeente. Met een eigen gemeenteraad deelden ze de burgemeester met Montfoort. Voor dokter, school, zwembad, boodschappen e.d. ging je naar Montfoort of naar Oudewater en Rijkswaterstaat bekommerde zich om de weg en de rivier. Willeskop was dus 'rijk' en de ca. 1000 inwoners profiteerden daarvan.

Totdat Den Haag besloot dat het afgelopen moest zijn met die kleine gehuchten. Herindeling dus. Héél Willeskop boos.

foto : De Heks van Willeskop. De Willeskoppige Stier fungeerde als symbool in de strijd tegen de gemeentelijke herindeling.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Edith zegt zelf over het vierluik:

“Mijn heimwee naar Willeskop en omstreken heb ik vertaald in ‘De vier jaargetijden’ (zie het aanbod op de volgende pagina). In de lente herkent elke (oude) Willeskopper de boomgaard bij de steenoven die indertijd illegaal gekapt werd door de eigenaar. Onder de kastanjeboom van de familie Van der Wind schuilen nog steeds de koeien in de zomerhitte. Dan natuurlijk de beeldschone Lange Linschoten bij het kasteel in de herfst. En tot slot de ijzige winter in de Polder Willeskop, waar ik altijd zo graag wandel. Het origineel hangt in mijn huis en verkoop ik nooit. Maar dankzij de moderne techniek kunt u een print op canvas bestellen. Tegen een vriendenprijs van € 150,-, waarvan ik € 50 stort in de kas van de WBL!”

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

En op de barricades! De Werkgroep Willeskop-pig, o.l.v. een vijftal notabelen, heeft zeven jaren lang zeer actief actie

gevoerd. Op TV, Radio en in alle dagbladen werden ze regelmatig geïnterviewd over de voordelen van ‘klein maar fijn’ blijven. De Provinciale Staten en alle fracties van de Tweede Kamer werden bestookt met dossiers vol aanklachten. Er werd zelfs een tegenbezoek afgelegd door een delegatie van de Tweede Kamer. Het waren zeven jaren lang ludieke acties die Willeskop op de kaart hebben gezet. Helaas het mocht niet baten...

De (volle) gemeentepot werd opgemaakt aan de bronzen stier die op 4 november 1989 op de voormalige grens Willeskop-Montfoort is geplaatst. Het ontwerp van de stier en van de houten stiertjes die in alle tuinen stonden, was van de secretaris Hans Ferrée, die als BN-er voor heel veel landelijke publiciteit had gezorgd. (Foto van De Stier of logo Werkgroep Willeskop-pig)

Willeskops Naïeven

Naast haar werk als freelance journalist voor marketing- en reclame tijdschriften had Edith de schildershobby ontdekt. Eind jaren '80 exposeerde zij voor het eerst in de eigen huisgalerie haar Willeskops Naïeven. Het werd een groot succes en ze verkocht bijna alles. Tot 2015 vonden een slordige 220 naïeve olieverfschilderijtjes hun weg naar binnen- en buitenlandse

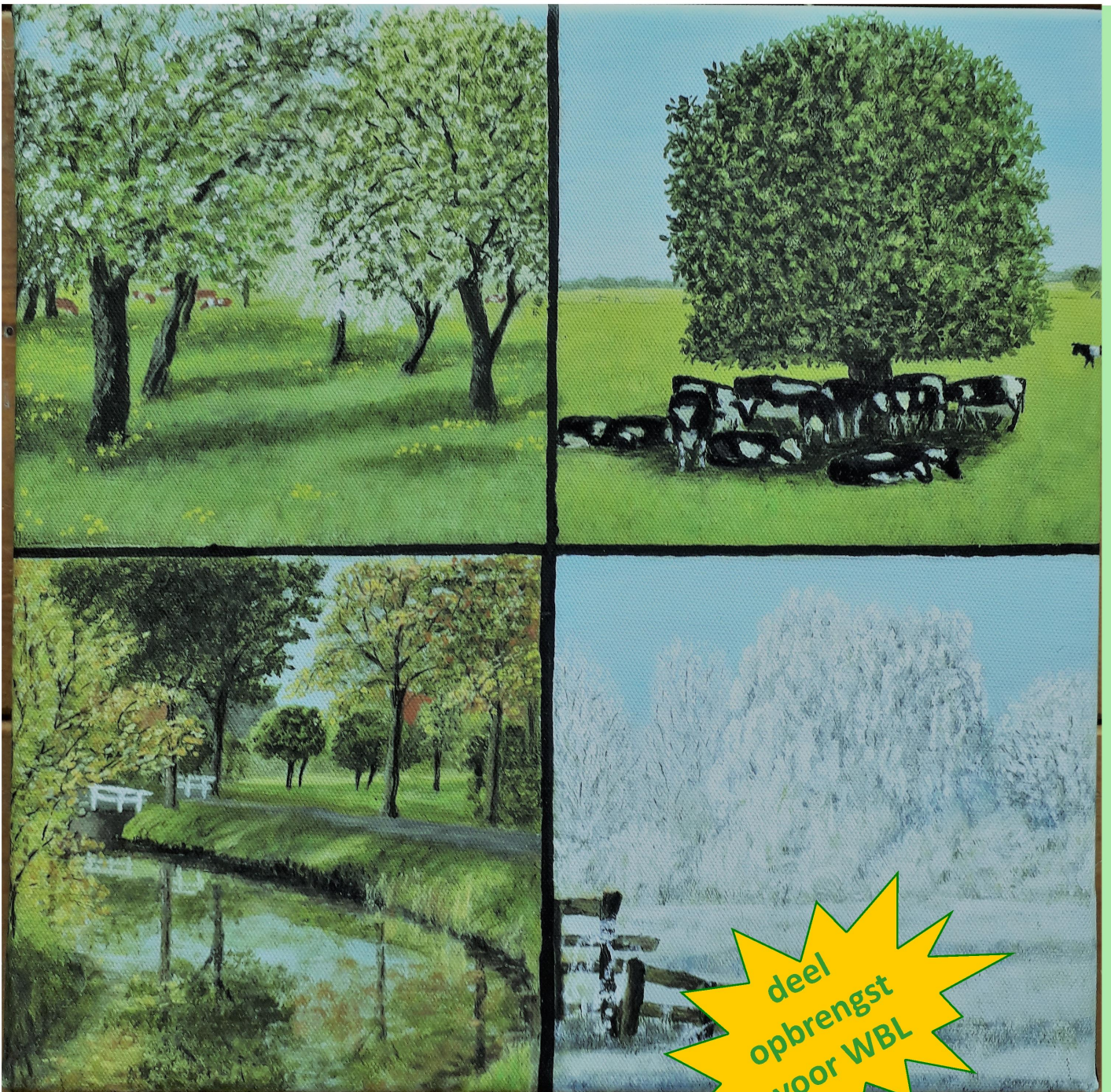

kopers. “En toen was de naïeve inspiratie op” vertelt ze nu. “Misschien kwam dat ook omdat Hans al sinds 2009 drie dagen in de week naar de dialyse moest en we als gepensioneerden in die grote boerderij mét de tuin wel erg veel werk te verstouwen kregen. We hadden de “De Stierestal” in 2009 al moeten sluiten omdat Hans aan de dialyse moest. Ik was erg druk met het opruimen en verkopen van de museumspullen. In 2017 verkochten we de boerderij. Gelukkig vonden we een tof appartement in Montfoort. Natuurlijk hebben we stilletjes een traantje gelaten om na 48 jaren Willeskop vaarwel te zeggen. Maar gelukkig hebben we de foto’s nog!”

MKC, Montfoorts Kunstenaars Collectief

Nadat Hans in september 2017 was overleden sloot Edith zich aan bij het MKC, eigenaar van een riant atelier aan het Klaverpad in Montfoort. “Ik wist me aanvankelijk geen raad zo in mijn eentje, maar de behoefte om met de kwastjes weer eens iets te máken, was groot. Het is een ontzettend leuke club mensen die in allerlei disciplines werken. Ik heb me nu toegelegd om realistische werkjes te maken. Nog steeds met olieverf op berken-paneel. Ik wens u allen een gezond nieuwjaar!”

Kijk eens op: www.montfoortskunstenaarscollectief.nl

Eindejaarsactie voor lezers WBL Magazine

Vierluik op canvas

Kunstenares Edith Ferrée-Donck maakte het vierluik 'Vier jaargetijden in Willeskop en Linschoten'. Zij woonde 48 jaar in Willeskop en genoot volop van al het prachtigs om haar heen. Zij maakte vele Willeskopse naïeven. Het originele vierluik is geschilderd met olieverf en niet te koop. Wel

zijn er fotorepro's op canvas (30 x 30 cm) te koop. Op de voorpagina gebruiken we een uitsnede van het winterlandschap uit dit vierluik. Wij hebben met Edith de afspraak kunnen maken dat de lezers van het WBL magazine de repro voor € 150 kunnen bestellen w.v. zij € 50 stort in de WBL-kas.

Belangstelling?
Stuur een e-mail naar
h.ferree@planet.nl

Heikikker dwarsboomt snelle aanleg industrieterrein Oudewater

Bij het flora- en faunaonderzoek van het gebied waar de uitbreiding van industriegebied Tappersheul moet komen, is de heikikker, die op de rode lijst staat, aangetroffen. De kikker wordt hooguit zes centimeter lang en de mannetjes zijn blauw in de paartijd. Pas volgend voorjaar kan worden vastgesteld hoe groot de populatie is.

Knotgroep Benschop – Lobeke van start

Eise Jongsma liet weten dat de eerste natuurwerkdag dit jaar op de eerste zaterdag van november plaats vond. Normaal is die al in oktober. De wilgen zaten nog volop in het blad. Ook hier zien we de gevolgen van klimaatverandering. De foto werd gemaakt bij VOF Nap, Benedeneind NZ te Benschop.

Wim Scholten laat weten.....

Mijn onderzoek naar de geschiedenis van de sniepen langs de Lopikerwetering heeft al weer enige tijd geleden in een populaire versie in het WBL Magazine gestaan. Nu is de wetenschappelijke versie ook verschenen, nl. in het *Tijdschrift voor Historische Geografie*.

We vinden de sniepen van de Uitweg tot Zevender. Het is een uniek fenomeen, dat we nergens anders vinden. Uit mijn onderzoek is gebleken hoe de sniepen zijn ontstaan. Deze nieuwe inzichten zijn natuurlijk ook actueel vanwege de voorgenomen reconstructie van het

fietspad langs de kaden. Voor wie het artikel in het WBL-Magazine al gelezen heeft: deze wetenschappelijke versie verschilt daarvan, doordat alle plaatsen waarnaar verwezen wordt nauwkeurig in de voetnoten zijn vermeld met een adres, en verder is er een nauwkeurige bronvermelding.

Ook veel leuke citaten in 17e-eeuws Nederlands. (Hardop lezen zoals het geschreven is, dan begrijp je het meestal direct).

*Met hartelijke groeten,
Wim Scholten.*

Tijdschrift voor Historische Geografie, 3e jaargang, nr 3, 2018, pp 227-236. Losse nummers kosten € 10. Bestellen kan via de website van de uitgever: www.verloren.nl/thg

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

bron: College van
Rijksadviseurs, 11/10/18

Het College van Rijksadviseurs onderstreept de waarde van het landschap. Ons landschap behoort tot het belangrijkste erfgoed dat we bezitten en is van essentieel belang voor onze culturele identiteit en ons welzijn. Een mooi landschap versterkt bovendien ons (internationale) vestigingsklimaat. Het landschap verandert voortdurend, mede als gevolg van beleid van de Rijksoverheid. De toegenomen druk op het landschap vraagt om het nauwkeurig in de gaten houden van veranderingen. Het CRa adviseert het Rijk over ruimtelijke kwaliteit. Over de urgente thema's van nu: van transformatie, mobiliteit en de complete stad tot de energietransitie.

Meer informatie is te vinden in het advies Monitor Landschap: naar een landsdekkend systeem en de Verkenning monitoring landschap op de website van het College van Rijksadviseurs.

Wergroep Behoud Lopikerwaard

College van Rijksadviseurs: Druk op het landschap vraagt om monitoring

De toegenomen druk op het landschap vraagt om het nauwkeurig in de gaten houden van veranderingen. Dat stelt het College van Rijksadviseurs in zijn advies over landschapsmonitoring, dat op 10 oktober is aangeboden aan minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en dat tot stand is gekomen in samenspraak met het Planbureau voor de Leefomgeving, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en LandschappenNL.

Het Nederlandse landschap staat door ruimtelijke veranderingen en intensief gebruik flink onder druk. De uitbreidingen van steden, de aanleg van zonnevelden en windmolens, dijkverhogingen, nieuwe wegen, de intensivering van de landbouw: alles heeft invloed op hoe het landschap er uitziet. En de gevolgen zijn groot: de biodiversiteit loopt terug, houtwallen en heggen verdwijnen en de populatie van weidevogels slinkt snel.

Versnippering van verantwoordelijkheid

Het nationaal landschapsbeleid is in 2012 afgebouwd waarna de provincies de verantwoordelijkheid overnamen. Ook gemeenten krijgen steeds meer mogelijkheden voor een lokale invulling. Hierdoor is meer ruimte gekomen voor regionaal maatwerk, maar is er ook sprake van een verdere versnippering van verantwoordelijkheid en beleid. Dat pakt niet overal gunstig uit want landschappen houden zich immers niet aan provincie- of

gemeentegrenzen. Nauwe samenwerking en interprovinciale sturing is daarom van groot belang.

Landelijk dekkend monitoring-systeem

Het College van Rijksadviseurs adviseert het kabinet om een landelijk dekkend monitoringssysteem voor het landschap te ontwikkelen om te kunnen volgen hoe het landschap zich ontwikkelt. Door het monitoren is het mogelijk om beleid te onderbouwen en de kwaliteit ervan te versterken. Ongewenste veranderingen komen zo al in een vroeg stadium aan het licht en kunnen dan eventueel nog worden bijgestuurd, gestopt of teruggedraaid.

Verskillende onderdelen al beschikbaar

Het advies van de Rijksadviseurs is tot stand gekomen op basis van een onderzoek door Wageningen Environmental Research naar het ontwikkelen voor een goed monitoringssysteem. Het College van Rijksadviseurs heeft hiervoor opdracht gegeven, in samenwerking met het Planbureau voor de Leefomgeving, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en LandschappenNL. In het onderzoek is de te volgen werkwijze voor het monitoren uitgewerkt. Veel onderdelen van het monitoringssysteem liggen al klaar.

Zo kan het onlangs opgerichte landschapsobservatorium een rol spelen bij de communicatie naar buiten.

In de recente uitgaven van het WBL Magazine besteedden we aandacht aan "Duurzaam Lopikerwaard" en het "Platform KlimaatNeutraal IJsselstein". Deze keer is Duurzaam Montfoort prominent in beeld, met bijdragen uit de diverse werkgroepen.

Mede-initiatiefnemers Wim van Seeters en Peter Gruters.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Samenwerken voor gezonde leefomgeving

Duurzaam Montfoort

"Duurzaam Montfoort", het duurzaamheidsplatform voor en door inwoners van Montfoort en Linschoten startte in 2016 met steun van de gemeente Montfoort. Ons doel is een gezonde leefomgeving, nu en later. Daarom werken we samen met inwoners, gemeente, bedrijven en organisaties. We streven naar een gezonde en schone leefomgeving en stellen ons als taak om allerlei betrokken partijen bewust te maken van duurzaamheid. Daarnaast willen we mensen informeren en met elkaar verbinden. Ook willen we kansen voor duurzaamheid concreet benutten waar mogelijk.

Activiteiten en bijeenkomsten

Je kunt zelf ontdekken wat ons platform te bieden heeft tijdens een bijeenkomst, informatieavond, lokale markt of andere activiteit zoals het zwerfvuilrapen of warmtescannen. We organiseren regelmatig algemene bijeenkomsten die gratis en voor iedereen toegankelijk zijn. Wie wil kennismaken met ons platform, een groen of gezond idee heeft voor onze leefomgeving of aan de slag wil met een duurzaam initiatief is welkom. Tijdens deze bijeenkomsten vertellen we over onze geboekte voortgang en toekomstige activiteiten. Ook nodigen we interessante sprekers uit over zeer uiteenlopende duurzame onderwerpen.

Werkgroepen

Deelnemers van ons platform hebben zich georganiseerd in werkgroepen om makkelijker te kunnen samenwerken aan een duurzaam thema of onderwerp.

Op het moment van schrijven zijn er 5 werkgroepen actief waarvan 3 rond een thema, te weten: "Afval & groen", "Duurzame markt" en "Energie". Werkgroepen komen regelmatig bijeen of organiseren evenementen waarbij vrijwilligers van allerlei werkgroepen (en andere partijen) betrokken zijn.

Naast werkgroepen rond (externe) thema's zijn er 2 werkgroepen rond (interne) onderwerpen, namelijk: "Communicatie" en "Organisatie". De "werkgroep communicatie" houdt zich bezig met o.a.: website, social media, evenementen en publicaties.

Onze "werkgroep organisatie" houdt zich bezig met de Stichting Platform Duurzaam Montfoort (statuten, reglementen, financiën, wetgeving, enz.).

Actieve vrijwilligers en samenwerkingen

Ons platform is alleen mogelijk door de inzet van onze actieve vrijwilligers die zich lokaal inzetten voor duurzaamheid. Inwoners van onze gemeente zijn onmisbaar voor ons platform. Naast inwoners die deelnemen als vrijwilliger werken we ook graag samen met andere partijen zoals bedrijven en organisaties. Iedereen die geïnteresseerd is in duurzaamheid is van harte welkom bij het platform. Wil je 'iets doen met duurzaamheid' maar weet je nog niet hoe precies of ben je al actief op dit gebied? Kom naar een van onze bijeenkomsten en sluit je aan! Samen met andere vrijwilligers bereik je veel meer.

Energieambassadeurs

Energieambassadeurs zijn enthousiaste bewoners die als vrijwilliger aan de slag gaan met energiebesparing in hun eigen omgeving: straat, buurt of gemeente. Hun doel is zoveel mogelijk bewoners helpen om (gezamenlijk) hun woning te isoleren, energie te besparen en zelf energie op te wekken.

Vanuit het platform Duurzaam Montfoort zijn energieambassadeurs actief, met ondersteuning van: Natuur- en Milieufederatie Utrecht, Gemeente Montfoort en energiecoöperatie Energie-U.

Er zijn energieambassadeurs met ervaring met zonnepanelen op hun eigen dak of op middelgrote daken (100-400m²) of die ervaring hebben met het aanschaffen van zonnepanelen samen met burens.

Ook als je vooral nieuwe kennis op wilt doen over bijvoorbeeld energiebesparing, zonnepanelen of afvalreducering, ben je van harte welkom tijdens een van onze informatieavonden.

Stichting in oprichting

De officiële stichting "Platform Duurzaam Montfoort" komt nu heel dichtbij. Leden van de "werkgroep organisatie" zijn al een tijdje bezig met de oprichting van onze stichting. Het aspirant- bestuur heeft zich al gemeld en is actief betrokken. In november 2018 verwachten we dat de stichting "Platform Duurzaam Montfoort" officieel een feit is. We hebben onze meest actieve vrijwilligers de gelegenheid gegeven om mee te denken over de inhoud van de statuten. Overigens zullen de definitieve statuten via onze website beschikbaar zijn zodat elke bezoeker er kennis van kan nemen.

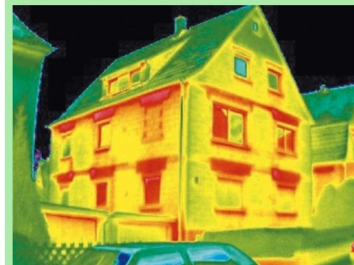
Er zijn ook energieambassadeurs die veel weten over elektrisch rijden, ervaring hebben met isoleren, klimaatinstallaties en met zonneboilers op hun eigen dak.

Verder hebben een aantal energieambassadeurs een training CV optimalisatie gevolgd. Op verzoek kan er een energieambassadeur langs komen om hier meer over te vertellen.

Af en toe organiseren de energieambassadeurs informatie-avonden over een onderwerp.

Zo is er een informatie-avond geweest over warmtepompen en was er met burendag een informatie-marathon in Linschoten waar ze aan mee deden. Volgend jaar zijn ze van plan om een informatie serie over het verduurzamen van je woning te houden.

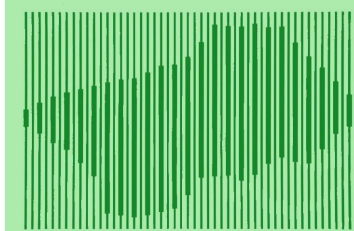
Voor inwoners van de gemeente Montfoort is het mogelijk om op verzoek "warmtefoto's" te laten maken van hun woning.

Tegen een kleine vergoeding wordt de woning dan met een speciale camera gefotografeerd waardoor bijvoorbeeld zichtbaar wordt waar isolatie aan te raden is.

Wil je zelf aan de slag met je woning, en zou je graag in contact willen komen met een energieambassadeur? Laat het ons weten via info@duurzaammontfoort.nl Wil je op de hoogte blijven van onze initiatieven of bijeenkomsten? Kijk dan op de website www.duurzaammontfoort.nl of meld je aan voor de nieuwsbrief via info@duurzaammontfoort.nl

Heb je ook veel ervaring met het verduurzamen van je woning en wil je graag je kennis delen? Sluit je dan aan bij de energie-ambassadeurs.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Werkgroep Afval en groen

Veel mensen klagen over zwerfvuil op straat. Inwoners van Oudewater en Montfoort ondernamen actie om er echt iets aan te doen. Ze sloegen de handen in elkaar en richtten de Zwerfvuilambassadeurs op. Ze gaan geregeld met prikstok en vuilniszak op pad om zwerfvuil op te ruimen en verzinnen acties om ook anderen aan te sporen om op te ruimen. Initiatiefnemer Sylvia Benschop: "Vijf jaar geleden las ik in een lokale krant een berichtje van iemand die zich ergerde aan het zwerfvuil op straat en die zich afvroeg of er iets aan te doen is. Ik bedacht me toen dat niets zo goed werkt als zelf het goede voorbeeld te geven. Ik ben dus gewoon begonnen in de hoop dat mensen zich vanzelf bij me zouden aansluiten. En dat heeft gewerkt.

Inmiddels lopen we in Oudewater

en Montfoort één keer per maand met een groep van steeds ongeveer 10 personen. En dat is erg gezellig, want het zijn allemaal mensen met dezelfde instelling als ik. En het geeft nog een goed gevoel ook, want ik heb echt het gevoel dat het steeds schoner wordt in Montfoort en Oudewater. Natuurlijk willen we het liefst dat het voor iedereen normaal wordt om afval op straat op te ruimen. Daarom zijn we heel blij dat er vijf basisscholen in Montfoort zijn die aangegeven hebben dat ze hun eigen schoolomgeving willen schoonhouden. Zo leren de kinderen het van jongs af aan.

Om de volwassenen aan te spreken doen we ook altijd mee aan de Landelijke Opschoondag in maart en de Keep it Clean Day in september."

Zwerfvuilambassadeurs

De Zwerfvuilambassadeurs hebben zich aangesloten bij de Werkgroep Afval en Groen van platform Duurzaam Montfoort. Naast zwerfafval vraagt deze werkgroep aandacht bij verenigingen om hun afval te scheiden. Ook heeft de werkgroep in 2017 het initiatief genomen om kerstbomen apart in te zamelen en duurzaam te verwerken, dit in goede samenwerking met de gemeente Montfoort.

Werkgroep Afval en Groen richt zich ook op activiteiten die met biodiversiteit te maken hebben. Voorbeelden zijn een verzoek om erkenning van bijvriendelijke gemeente, medewerking van de gemeente vragen om schapen aan de randen van begraafplaats De

Stuivenberg te laten grazen en stimulering van dak- en gevelgroen (dit is goed voor de biodiversiteit en afwatering en tegen hittestress in stedelijk gebied). Meedenken met de 'bekleding' van de gerenoveerde stadsmuur in Montfoort en het bekijken van de haalbaarheid van operatie Steenbreek, waarbij mensen enthousiast gemaakt worden om de eigen tuin te vergroenen en dus minder steen en tegels, behoren ook tot de activiteiten.

Kortom, werkgroep Afval en Groen bruist van de ideeën en wil die graag tot uitvoering brengen. Daarvoor zoeken we extra vrijwilligers. Als de activiteiten jou aanspreken, neem dat contact op met platform Duurzaam Montfoort.

Duurzaamheidsprijs voor “De Valk”

De Duurzaamheidsprijs is voor de tweede keer uitgereikt. De uitreiking vond plaats op 10 oktober 2018.

De prijs 2018 werd uitgereikt aan de voorzitter van De Molen “De Valk”, door wethouder Rensen en Wim van Seeters van het Platform Duurzaam Montfoort.

Het platform stimuleert aandacht te besteden aan duurzaam beleid en aan duurzame producten o.a. op de Lente markt in Montfoort en op de Burendag in Linschoten. Aan de hand van een vijf tal duurzaamheids criteria worden de kramen en de deelnemende organisaties beoordeeld. Zoals bijv afval vermindering, energie besparing, biodiversiteit en groen, educatieve projecten e.d.

Ook het stimuleren en bereiken van veel mensen speelt een rol. Met de duurzaamheidsprijs hopen de gemeente en het platform een gedragsverandering te bewerk-

stelligen bij de inwoners, maar ook bij bedrijven en winkeliers.

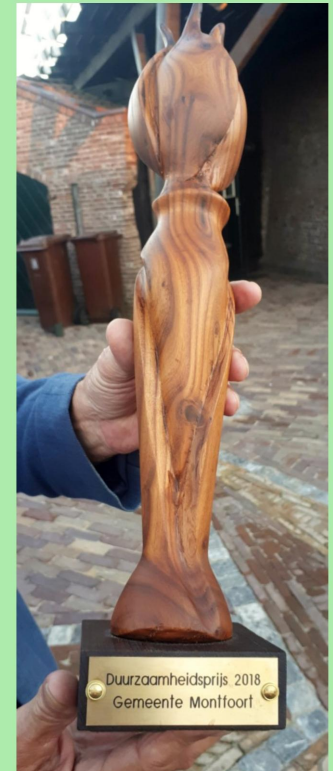
In 2017 ging de prijs naar het zwembad in Montfoort. Zij zijn heel bewust bezig en bereiken goede resultaten met vermindering van het gebruik van energie.

Molen “De Valk” is geheel hersteld met duurzame materialen en weer in gebruik genomen. Er wordt gemalen met behulp van de wind. Graan komt uit de regio en ook weer in de regio verkocht. Alle verkoopproducten worden handmatig verpakt.

Er wordt voor de bezoekers veel aandacht besteed aan de gegeven informatie, educatie en de geschiedenis van de molen.

De aanmoedigingsprijs 2018 ging naar de actieve groep Linschoten Natuurlijk en Installatiebedrijf Van der Vaart in Linschoten.

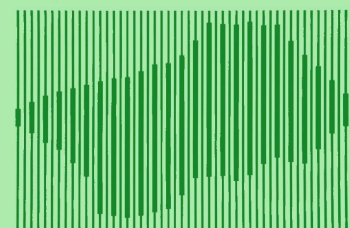
De duurzaamheidsprijs is gemaakt door kunstenaars van het kunstenaarscollectief van al eerder gebruikt materiaal.

Watermakelaar Harold Vlooswijk is op zoek naar agrariërs die de waterkwaliteit willen helpen verbeteren.

Dit jaar is in de Lopikerwaard een project gestart waarbij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) aan boeren een bijdrage betaalt wanneer ze investeren in maatregelen die bijdragen aan schoner oppervlaktewater. Om de boeren te informeren over deze mogelijke bijdragen, is Harold Vlooswijk aangesteld als watermakelaar. "Een nieuw beroep in Nederland", aldus Harold. "Er zijn naast mij nog twee watermakelaars actief. Eén heeft als werkgebied Utrecht-Oost, en de ander heeft als werkgebied Noord West Utrecht. Mijn werkgebied is de Lopikerwaard maar daarnaast ook de polders Papekop, Hekendorp en het gebied van HDSR in de provincie Zuid-Holland."

De regeling waarover wordt gesproken geldt voor het gehele werkgebied van HDSR.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Boeren tonen verantwoordelijkheid

Werken aan schoner water

De watermakelaars opereren via hun collectief van Agrarische Natuurverenigingen. Hierdoor bereiken ze vlot en makkelijk veel agrariërs. Harold werkt voor twee collectieven, allereerst ANV De Lopikerwaard maar daarnaast ook voor de Stichting Gebiedscoördinatie Gouwe-Wiericke. Harold is enthousiast over de maatregelen en de bereidheid van boeren om eraan deel te nemen. "Het toont aan dat boeren bereid zijn om hun verantwoordelijkheid te nemen.

De maatschappij ziet nu concreet welke bijdrage de agrarische sector levert aan verbetering van het milieu en het landschap."

Veehouders kunnen ook in 2019 weer via de "Stimuleringsreling Regionaal Partnerschap Water en Bodem" een bijdrage krijgen als ze bijvoorbeeld investeren in veedrinkbakken, veegbezems of een overkapping van hun mestopslagplaats. Deze laatste twee maatregelen voorkomen erfafspoeling.

Als er restjes voer of koeienmest op het erf blijven liggen, is de kans groot dat deze uiteindelijk uitspoeling naar het oppervlakte water geven. Door het erf goed schoon te vegen, of door de mestopslagplaats te overkappen, wordt dit voorkomen. Vooral de drinkbakken blijken populair. En dat verbaast Harold niets: "Wij hebben zelf al drie jaar drinkbakken op ons land en weten dus uit eigen ervaring hoe handig die zijn.

Koeien die uit de sloot drinken, trappen de slootrand kapot. Daardoor raakt het slootwater vervuild. Met een drinkbak voorkom je dat.

Bijkomend voordeel: je hebt veel minder vaak een koe in de sloot die je er dan weer uit moet halen. Dat scheelt een hoop tijd." Als het om verbetering van de waterkwaliteit en andere watervraagstukken gaat, verwacht Harold dat er de komende jaren nog veel meer op de sector af zal komen. Dan is een goede samenwerking met de waterschappen van groot belang. Ook in dat opzicht levert deze Stimuleringsregeling Regionaal Partnerschap Water en Bodem regeling een positieve bijdrage, aldus Harold: "De waterschappen zien reële verbeteringen op de boerenpercelen. Dat maakt de weg vrij voor een constructief contact, een plezierig bijeffect van dit project."

Wat houdt de regeling in?

Boeren kunnen subsidie krijgen voor activiteiten in het landelijk gebied die een positief effect hebben op de waterkwaliteit en de bodem. Tenminste twee of meer agrariërs nemen samen gebiedsgericht concrete, fysieke maatregelen om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren. Gebiedsgericht wil zeggen bij voorkeur in een waterhuishoudkundige eenheid, zoals een polder of een watergang. Ook activiteiten die het tempo van de veenbodemdaling vertragen, komen in aanmerking. Het gaat dan bij voorkeur om onderbemalingsgebieden en natte delen van polders. Hierbij kan het een initiatief van één agrariër zijn, maar mag het ook in samenwerkingsverband.

De regeling in een notendop

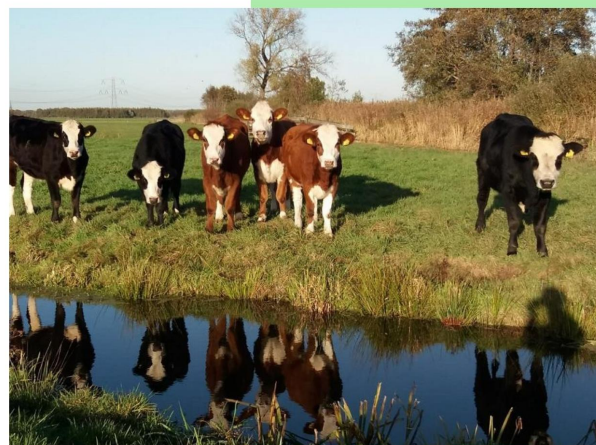
In aanmerking komen éénmalige en bovenwettelijke maatregelen geselecteerd uit de zogenaamde BOOT-lijst (Besluit Overleg Open Teelten). Bovenwettelijk betekent dat de maatregelen verder gaan dan volgens de bestaande regelgeving verplicht is. Agrariërs kunnen per gebied kleinschalige investeringsmaatregelen nemen en bepalen zelf welke maatregelen uit

de stimuleringsregeling ze uitvoeren. Voorwaarde is wel dat er geen andere waarden geschaad worden. Er moet bijvoorbeeld rekening gehouden worden met weidevogelkerngebieden en cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Subsidiemaatregelen en voorwaarden

De maatregelen die voor subsidie in aanmerking komen zijn geselecteerd uit de BOOT-lijst. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen maatregelen die de opbrengst verhogen of hier geen invloed op hebben. Dit heeft invloed op de hoogte van de subsidie.

Verder zijn er grenzen aan de maximale subsidie per deelnemer en er zijn nog een heel aantal aanvullende subsidievoorwaarden. Informatie hierover is verkrijgbaar bij de watermakelaar en te vinden op de website van HDSR. Ook de telefoonnummers van de drie watermakelaars zijn hier te vinden.

Kijk voor meer informatie over de "Stimuleringsregeling Regionaal Partnerschap Water en Bodem" op: www.hdsr.nl/agrariërs

Hier vindt u de voorwaarden, procedure, aanvraagformulier en uitleg over de mogelijkheden.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Vogeltrek boven de Lopikerwaard in 2018

tekst en foto's door Kees de Leeuw

Ieder jaar vliegen er miljoenen vogels over Nederland. Een fenomeen wat tot de verbeelding van menig vogelliefhebber spreekt. Op veel locaties in Nederland, maar ook elders in Europa en andere continenten wordt vogeltrek in kaart gebracht.

Deze vorm van vogels kijken vraagt de nodige kennis van soorten, vliegbeelden, geluiden en ook een flinke portie doorzettingsvermogen. Naast het trotseren van de meest uiteen-

lopende weersomstandigheden heb je te maken met vele uren waarbij er weinig of geen zichtbare vogeltrek is. Uren waarin je desondanks

scherp moet blijven om maar zo weinig mogelijk te missen en al zeker niet die ene bijzondere soort die alle ontberingen doet vergeten. Maar daar staan veel mooie momenten tegenover. Fraaie slierten aalscholvers, grote groepen ganzen in de klassieke V-vorm, een bel ooievaars die op thermiek langzaam cirkelend op grote hoogte

over komt. Of wat te denken van een Visarend die langzaam stroomafwaarts de Lek volgt of een Goudhaantje wat door de straffe wind letterlijk onder het statief van de telescoop wordt geblazen.

foto: uitzicht over de De Horde

Hoewel de meeste vogels in het voorjaar en najaar wegtrekken naar hun broed- of overwinterings-gebieden, is er vrijwel het hele jaar vogeltrek waar te nemen. Vandaar dat door fanatieke tellers op een deel van de telposten jaarrond wordt geteld.

foto spreeuw, de meest talrijke soort die is waargenomen in 2018

Zo ook op telpost de Horde in Lopik, waar dit jaar (t/m 25 november) ruim 700 uur is geteld door één of meerdere tellers.

Top 10 van meest talrijke soorten in 2018 (t/m 25 november). De waargenomen aantallen staan er achter.

Nieuwe soorten in 2018

Op 23 maart vloog een Zwarte zee-eend laag boven de Lek richting oost. Zoals de naam al doet vermoeden is deze soort vooral op en boven de zee te zien, en wordt maar weinig in het binnenland gezien en dit was dan ook pas de derde ooit in de Lopikerwaard. Op 16 april vloog een Grijs wouw langs in noordelijke richting. Deze fraaie roofvogel leeft vooral in Afrika en het Iberisch schiereiland. In Nederland was het tot de eeuwwisseling een dwaalgast. In de laatste 10 jaar worden er vrijwel jaarlijks één of enkele exemplaren gezien maar niet eerder vloog er één in de Lopikerwaard. Vrijdag 14 september vloog een Bonte vliegenvanger langs. In Nederland een vrij algemene broedvogel van de zandgronden. In de Lopikerwaard wordt de soort maar zelden gezien. Op 11 november vloog een Vale gierzwaluw langs, de eerste waarneming ooit in de provincie Utrecht. Op dezelfde dag werden minimaal 5 Vale gierzwaluwen langs de kust waargenomen. Het is een soort die vooral in Afrika en rond de Middellandse Zee broedt en die tot 2018 maar 12x in Nederland gezien is. Steeds vaker worden ze in het late najaar in Noordwest-Europa gezien, meestal bij een aanhoudende zuid(oost)elijke stroming. De Vale gierzwaluw was de 228e soort die als trekvogel op De Horde werd waargenomen.

- 1. Spreeuw 68.364**
- 2. Vink 49.987**
- 3. Kramsvogel 32.498**
- 4. Aalscholver 20196**
- 5. Kolgans 17.232**
- 6. Koperwiek 16.926**
- 7. okmeeuw 14.138**
- 8. Boerenzwaluw 13.985**
- 9. Brandgans 11.731**
- 10. Veldleeuwerik 10.030**

In 2018 werden de volgende dagrecords voor de telpost gevestigd:

4 maart	: Bonte Strandloper 61
13 mei	: Bontbekplevier 19
28 mei	: Gr. Vliegenvanger 3
20 aug.	: Koereiger 3
3 oktober	: Beflijster 36
5 oktober	: Kneu 217
6 oktober	: Heggemus 21
11 oktober	: Klapekster 2
11 oktober	: Grote Zilverreiger 40
11 oktober	: Veldleeuwerik 4294
24 oktober	: Kramsvogel 12.422
27 oktober	: Aalscholver 4183
28 oktober	: Keep 2827
31 oktober	: Rode wouw 26

Daarnaast werden de dagrecords geëvenaard van Zeearend (2 op zowel 17 februari als 4 maart) en Bokje (2 op 24 augustus).

De 26 rode wouwen op 31 oktober was tevens een Nationaal najaarsdagrecord wat zeer bijzonder is omdat deze soort vooral over Oost-Nederland trekt.

*foto linksboven: kramsvogel
foto hieronder: vink*

**Alle data van telpost
De Horde is te vinden
op
www.trektellen.nl**

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

door Paul Planken,
secretaris Stichting
Duurzaam Lopikerwaard

Heb je interesse of wil je iets betekenen voor Duurzaam Lopikerwaard? Neem dan contact op via 06-51498300 (Dick Nederend) of mail: info@duurzaamlopikerwaard.nl

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Windmolens: Vogelgehaktmolens?

Een veel gehoord argument tegen het plaatsen van windmolens voor het opwekken van energie is dat windmolens veel slachtoffers maken onder vogels. Op drie oktober 2016 stond er een artikel in het Algemeen Dagblad met de aansprekende titel: “Windmolen langs de Eem gehaktmolen vogels”. In het artikel wordt een slachting voorspeld onder o.a. weidevogels die “recht op de wentelende bladen af vliegen, hun dood tegemoet”. Enig gevoel voor drama kun je tegenstanders van windmolens niet ontzeggen, maar het is niet onbelangrijk om te weten wat windmolens met de vogelstand doen. Een kleine zoektocht op internet was het gevolg.

Eén van de eerste resultaten die ik tegenkwam op internet was een eindrapport met de titel “Monitoring aanvaringsslachtoffers Windpark Eemshaven 2009-2014”, geschreven door Altenburg & Wymenga, Ecologisch Onderzoek, in opdracht van een aantal elektriciteitsmaatschappijen, zoals RWE en Electrabel. Het Windpark Eemshaven bestaat uit 88 windmolens die op het land staan en ieder een vermogen hebben van 3 MW, wat iets meer is dan het vermogen van elk van de drie windmolens die in Lopik staan, en een ashoogte van 100 m.

In deze periode hebben de onderzoekers in het gehele windpark gemiddeld 274 “mogelijke en zekere” slachtoffers per jaar gevonden. De onderzoekers corrigeren dit voor de vindkans (is

niet 100%) en de predatiekans (vogel wordt volledig opgegeten door een roofdier voor hij wordt gevonden) en vanwege de onzekerheden die dit met zich meebrengt komen ze tot een schatting van het werkelijke aantal vogelslachtoffers van 576-2873 per jaar, voor het hele park.

Het rapport maakt onderscheid naar soorten vogels, en laat ook de enorme spreiding zien in het aantal gedode vogels per windmolen. De onzekerheid in het aantal geschatte gedode vogels maakt het trekken van stevige conclusies moeilijk. Hoe dan ook, als ik mij waag aan een voorspelling van het totale aantal gedode vogels door alle windmolens op land, 2300 stuks (waarbij ik het maximale aantal geschatte gedode vogels bij de Eemshaven (2873) als uitgangspunt neem, kom ik uit op $2300 \times 2873 / 88 = 75.000$ gedode vogels per jaar. Let wel, dit getal is omgeven met grote onzekerheden en zou zowel veel hoger als lager kunnen uitvallen.

Nu klinkt 75.000 als een enorm getal en is iedere gedode vogel er een te veel, maar toch is de vraag gerechtvaardigd hoe deze aantallen zich verhouden tot andere beruchte vogeldoders, zoals hoogspanningsleidingen, het verkeer en.....katten.

Hoogspanningsleidingen

In november 2010 is er een rapport verschenen met de titel: “Zijn vogelflappen effectief als draadmarkering in een hoogspanningslijn? Veldonderzoek naar draad-

slachtoffers en vliegbewegingen bij een gemarkeerde 150 kV verbinding”, van Bureau Waardenburg. In de inleiding van dat rapport wordt o.a. melding gemaakt van geschatte totale aantal vogels dat om het leven komt door tegen elektriciteitsdraden aan te vliegen: 800.000 tot 1 miljoen.....

In dat rapport wordt de vindkans overigens aanzienlijk hoger ingeschat (>90 %, op basis van een heel klein aantal vogels) dan in het rapport over vogelslachtoffers rondom het Windpark Eemshaven.

Verkeer

Iedereen die in het bezit is van een auto heeft waarschijnlijk wel eens een vogel doodgereden. Maar hoeveel vogels rijden we in Nederland jaarlijks met zijn allen dood? Ook hier is het lastig om consistente cijfers te vinden. Afhankelijk van de bron lopen de schattingen uiteen van 1 miljoen tot 30 miljoen. Ik neem hier conservatief de laagste schatting die in een NRC artikel wordt genoemd: minimaal 1 miljoen.

Katten

Dat katten vogeltjes vangen is genoegzaam bekend. Wederom lopen de schattingen van de aantallen enorm uiteen.

Koos Dijksterhuis noemt in het dagblad Trouw een aantal van 100 miljoen(!) maar toen dat getal werd gecheckt op feiten door het NRC kwam er een nieuwe schatting uit van een kleine 17 miljoen gedode vogels per jaar .

Hoe moet, na het lezen van bovenstaande, nu de conclusie luiden? Welnu, het eerste dat mij opviel na het lezen van bovenstaande en andere rapporten/

artikelen is de grote mate van onzekerheid in de schattingen van het aantal gedode vogels. Bovenstaande moet dan ook met de grootst mogelijke voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Wel lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat we bij het voorkomen van vogelsterfte misschien vooral moeten ingrijpen in het aantal loslopende katten, het beter zichtbaar maken van hoogspanningsleidingen en het verminderen van wegverkeer. Hoewel windmolenparken vogelslachtoffers maken is enige relativering dus wel op zijn plaats.

Daarnaast zeggen aantallen gedode vogels niet alles en moet je onderscheid maken tussen de soorten vogels. Misschien vallen enkele zeldzame soorten wel vaker ten prooi aan windmolens dan aan hoogspanningsleidingen bijvoorbeeld.

Daar is overigens in bovenstaande rapporten wel het een en ander over terug te vinden. Bovendien is vogelsterfte niet het enige probleem, want ook leefgebieden/ broedgebieden kunnen worden aangetast/verstoord, zowel door windmolens (zie bijvoorbeeld het rapport van de vogelbescherming: *De nationale windmolenrisicokaart voor vogels*) en hoogspanningsleidingen, als overige bebouwing.

Het lijkt mij logisch dat bij windmolenparken zoveel mogelijk wordt gedaan om vogelsterfte te verminderen. Daarbij zou het tegenstanders sieren als ze zich net zo kwaad zouden maken over loslopen katten en hoogspanningsleidingen, als over deze duurzame vorm van energie.

Bronnen bij dit artikel:

www.ad.nl/amersfoort/windmolen-langs-de-eem-gehaktmolen-weidevogels~ac3ba968/

www.nvde.nl/nvdeblogs/factcheck-aantal-windmolens/

www.nrc.nl/nieuws/2015/01/09/een-vogel-vliegt-weg-voor-een-auto-maar-niet-alti-1455034-a1057903

www.nrc.nl/nieuws/2018/02/06/nrc-checkt-nederlandse-katten-doden-jaarlijks-100-miljoen-vogels-a1591122

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

door Wim van der Putten

Excursies in 2019

In het voorjaarsnummer van het WBL Magazine staan we uitgebreid stil bij het Excursieprogramma 2019

Ook is er over enige tijd volop informatie te vinden over de excursies op de WBL-website.

De excursiecommissie

bestaat uit:

Ingeborg Geensen, Piet Mulder en Ruud Vringer.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Steenplaatsen, -ovens en -fabrieken aan de Hollandse IJssel

Dit jaar was onze donateursdag in augustus gecombineerd met een rondleiding op IJsseloord, de laatste bezoekbare steenfabriek/plaats aan de IJssel in Montfoort.

De afgelopen 200 jaar functioneerden er in totaal 7, allemaal gelegen tussen het buurtschap Willeskop en Heeswijk. Er zijn nog 3 directeurswoningen/villa's van deze steenfabrikanten intact en worden nog bewoond. In 1629 telde Haastrecht zelfs wel 12 steenplaatsen.

Van klei stenen maken was al lang voor onze jaartelling bekend. Zo beheersten de Romeinen deze kunde al. Met het verval van het Romeinse Rijk is hier in de Lage Landen stenen bakken in de versukkeling geraakt en werden onze huizen en kerken van hout of natuursteen gemaakt. Het waren de Cisterciënzer-monniken uit Friesland die het bakproces weer op gang hadden gebracht. De Friese katholieke kloosterorden, die een band hadden met Italiaanse orden keken de bakkunst aldaar af van hun collegae-monniken en introduceerden deze in de 12e eeuw hier in de Lage Landen. Zij bouwden met deze enorme kloostermoppen, die de dubbele breedte, lengte en dikte van de ijsselsteentjes hadden, hun eerste kerken en kloosters. Al in de 14de eeuw werden dergelijke steenovens langs de Hollandse IJssel gesticht en hadden Gouda, Oudewater, Montfoort en IJsselstein al steenplaatsen.

Pas eeuwen later kreeg ook de burger belangstelling. Zij gingen

stenen huizen bouwen in plaats van hout, vaak daartoe ook gedwongen door de overheid om al die stadsbranden een halt toe te roepen. Aanvankelijk werden de stenen vooral gebruikt voor stadsmuren, kastelen, vestingwerken, kerken en kloosters. Ook de Verenigde Oost-Indische Compagnie gebruikte de ijsselsteentjes als ballast in haar zeilschepen en zodoende kwamen er gebouwen langs hun vaarroutes buiten Europa van de hier gebakken IJsselsteentjes. Tussen 1850 en 1900 nam het steenbakken een grote vlucht. De net ontwikkelde spoorwegen hadden behoefte aan bruggen, viaducten en stations. De overheid ging haar modderige wegen bestraten. Ook het leger was een goede afnemer voor haar bunkers en kazernes. Daarnaast was dit het begin van de industrialisatie, verzezen er grote stenen fabrieken en raakte de stenen huizenbouw in een stroomversnelling.

Op een gegeven moment hadden we in de 19e eeuw in Nederland bijna 1000 steenfabrieken. De steenfabrikanten werden er 'steenrijk' van en men sprak van 'steenbaronnen'. Allemaal gevestigd langs de grote rivieren, want daar was niet alleen de rivierklei als grondstof voorradig maar kon via het water ook de brandstof in de vorm van turf, cokes en kolen aangevoerd worden en de miljoenen gebakken stenen weer afgevoerd. Alleen al langs de boven- en benedenloop van de Hollandse IJssel waren er zowat 40 steenfabrieken.

Steenfabriek was in die tijd een groot woord, het was meer een vorm van landbouw, alles gebeurde in de open lucht en draaide om aarde, lucht, water en vuur. De stugge kleverige klei werd met water gemengd en met de voeten tot een papperige verwerkbaar massa gekneet, 'walking' genaamd. Meestal waren het kinderen die van deze papperige klei weer bolletjes maakten en deze bolletjes werden door een man in een houten steenvorm geperst. Deze man stond in de buitenlucht aan een zogenaamde vormtafel. Het was behoorlijk zwaar werk en vereiste ook nog een behoorlijke handvaardigheid. Toen pas veel later de door paarden of stoom aangedreven steenvormmachines werden ontwikkeld waren deze aanvankelijk niet in staat om in een seizoen meer stenen te maken dan een dergelijke ervaren steenvormer. In een seizoen, dat van april tot oktober liep maakte hij in zijn eentje een kleine miljoen stenen. Vandaar ook dat de mechanisatie in deze steenbakkerij zolang op zich liet wachten. Ook konden de eerste machines niet goed overweg met die vette kleverige klei.

De handvorm werd eerst met zand ingesmeerd anders kreeg je die kleverige klei er niet meer uit. Een bekend fenomeen uit onze hedendaagse keuken. Deze gevulde handvorm werd door kinderen omgekeerd en te drogen gelegd op de droogplaats. Daar lagen duizenden stenen in zon te drogen en moesten dan ook weer door kinderen en vrouwen gekeerd worden. Waren ze zo droog dat ze opgepakt konden worden dan werden ze opgestapeld in lange droogrekken, zodat ook de wind zijn werk kon doen.

*afbeelding:
De stenenkruister
van Minca Bosch*

Dat drogen duurde weken tot maanden, want een halfdroge steen bakken zorgde voor ellende: barsten en krimpscheuren waren dan het gevolg.

Dat drogen van de stenen maakte van het steenbakken seizoensarbeid, want in de winter viel er niet veel te drogen en zouden de halfnatte stenen ook kapotvriezen. Vanaf april tot oktober werd er dan ook met man en macht, dus het hele gezin, op de steenplaats gewerkt, lange dagen, in weer en wind en ook op zondag. Weinig verdienen en bepaald geen topbaan en zo hadden de steenplaatsen dan ook een slecht imago. Een steenplaats had veel weg van een boerderij uit die tijd. De steenbaas liet eenvoudige huisjes op de steenplaats bouwen voor zijn personeel en een villaatje voor de baas.

Dus iedereen woonde vlak bij zijn werk en was gemakkelijk inzetbaar maar ook erg afhankelijk van de werkgever. Kinderen deden het lichte werk, vrouwen vooral het kruiwerk en de mannen het baggeren, stoken en de klei in de vormen persen. Alles draaide om werk en overleven. Vaak fungeerde de werkgever ook als bank.

*....De handvorm werd
eerst met zand
ingesmeerd anders
kreeg je die kleverige
klei er niet meer uit....*

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

....Aanvankelijk werd er alleen met turf gestookt. Laagveenturf werd gedolven in de directe omgeving....

Het bakken van de stenen zelf begon aanvankelijk eenvoudig. In het begin stapelde men de gedroogde stenen op in de vorm van een hele grote iglo met bovenin een schoorsteentje en binnen werd dan gestookt, aanvankelijk met turf. Er moest hard en lang gestookt worden om de baktemperatuur van 1000 graden Celsius te kunnen bereiken en dan wel bijna 4 weken lang.

De binnenste stenen waren dan bikkelhard en werden als straatstenen gebruikt, de middelste als metselsteen voor buiten en de zachtere buitenstenen voor het binnen metselwerk.

Later kwamen er de veldovens, twee anderhalve meter dikke gemetselde muren met een grote ruimte daartussen, vergelijkbaar met de huidige voersilo's op de boerderij. Tussen deze enorm dikke muren werden de stenen tot wel een miljoen stuks op een slimme manier opgestapeld, zodat er stookkanalen onder die enorme berg stenen kwamen. In de muren zaten weer stookgaten die in verbinding stonden met die stookkanalen. Door die stookgaten werd de turf gedurende die 4 weken stooktijd naar binnen geworpen.

Men moest de turfblokjes met grote snelheid naar binnen werpen anders kwamen ze niet ver genoeg in het stookkanaal. Want men moest zeker 6 meter overbruggen en daarom ging men met het achterwerk voor het stookgat staan en wierp ze dan met hoge snelheid tussen de benen door naar binnen. Men noemde dit 'smakken'.

Was het bakproces klaar dan moest er 2 weken gewacht worden voor de stenen voldoende afgekoeld waren,

anders zouden de dames, die deze gebakken stenen er weer uit moesten kruien, hun handen branden, wat dan ook regelmatig gebeurde.

Soms viel er ook wel eens zo'n enorm gestapelde berg stenen omver en werd er een kruierende dame onder bedolven met soms dodelijke afloop.

De stoker was een belangrijke man op de steenplaats, een soort specialist die vaak ook meerdere steenplaatsen bediende. Hij moest dat vuur 24 uur per dag begeleiden, ook op zondag, om het op die 1000 graden temperatuur te houden.

Oorzaken van de langzame neergang van steenfabrieken aan de IJssel...

1. Aanvankelijk werd er alleen met turf gestookt. Laagveenturf werd gedolven in de directe omgeving, zoals Vinkeveen en andere plasgebieden, maar was niet geschikt om daarmee de gewenste 1000 graden te bereiken, die noodzakelijk was voor het bakproces.

Deze hoge temperaturen kon men wel bereiken met hoogveenturf, maar die moest van ver met een schip worden aangevoerd en maakte het bakproces een stuk duurder. Stookkosten vormden een belangrijk onderdeel van de totale kosten.

2. Tweederde van die kostbare warmte ging tijdens het bakproces ook nog eens verloren. Zou men die ontsnapte warmte kunnen hergebruiken dan zou dat enorm kostenbesparend geweest zijn en dan vooral de hitte die gedurende het 2 weken durende afkoelingsproces van de gebakken stenen verloren ging.

3. Bovendien was het bakproces in zijn geheel ook geen continuproces. Het gevolg was dat het hollen en stilstaan was op de steenplaatsen en al die kruierende dames steeds 6 weken moesten wachten tot die miljoen stenen weer uit de veldoven gekruid konden worden en nieuwe er weer in.

4. Maar vooral was het de waalsteen, die van betere kwaliteit was maar langs de IJssel niet gebakken kon worden.

De Ringoven

Er kwam een oplossing, tenminste dat leek aanvankelijk zo. De Ringoven was omstreeks 1900 in Duitsland bedacht en ontwikkeld en op afstand al zichtbaar daar zijn hoge schoorsteen. Het principe was dat de warmte van de afkoelende stenen over de stenen getrokken werd die voorgebakken moesten worden. Die hoge schoorsteen diende vooral voor de trek. De al behoorlijk afgekoelde lucht verliet uiteindelijk pas de schoorsteen nadat deze al de 20 ruimtes gevuld met stenen in verschillende bakstadia, had doorlopen. Minder stookkosten, nog maar een derde van de oorspronkelijke veldoven en de vrouwen konden continu in- en uitkruien. Helaas waren de stenen vaak slecht van kwaliteit. Het stoken van deze ringovens was behoorlijk ingewikkeld, heel veel kleppen die op het juiste moment open en dicht gedaan moesten worden. Dat vereiste wel een gedegen leerproces.

De gewone veldovenstokers waren dan wel gespecialiseerde stokers voor de eenvoudige veldoven, maar de ringoven vereiste een gespecialiseerde stoker en die was er nog niet.

In Montfoort is er ooit een ringoven gebouwd, maar deze functioneerde niet goed en dus schakelde men weer over op de gewone, eenvoudige veldoven. Ook in IJsselstein werd er later nog een gebouwd: steenfabriek 'de Overwaard'. Omstreeks 1980 is deze helaas weer gesloopt.

Verder kwamen al deze ontwikkelingen en technieken voor de ijsselsteenbakkers langs de Hollandse IJssel te laat. Het ijsselsteentje had zijn tijd gehad en was ingehaald door haar grote concurrent de waalsteen, die groter en harder was. Deze waalsteen werd zelfs in de bouwwereld verplicht voorgeschreven.

Dat ze langs de Hollandse IJssel niet in staat waren een grotere en hardere steen te maken, had te maken met de grondstof die hier voorradig was. Geen ideale rivierklei, zoals langs de andere grote rivieren, maar het slib uit de IJssel. Er waren jaren dat er een miljoen kubieke meter slib per jaar bezonk. De IJssel was toen een getijdenrivier, die tijdens vloed volstroomde en met eb weer voor een gedeelte leeg. In de tussentijd bezinkt er heel veel slib, meer dan genoeg voor al die 40 steenplaatsen/steenfabrieken. Slib bestaat uit heel fijnkorrelige kleideeltjes. Dat slib werd in de winter, als er niet gebakken kon worden, uitgebaggerd en op bulten gekruid, om het te laten drogen en kapot te laten vriezen, zodat het mul werd. De stenen kregen tijdens het bakken door het hoge kalkgehalte van dit slib hun typische mooie gele kleur. Helaas was niet mogelijk ze zo hard te bakken als de waalstenen, gemaakt van echte rivierklei die echter wel afgegraven moest worden.

.....Het stoken van deze ringovens was behoorlijk ingewikkeld, heel veel kleppen die op het juiste moment open en dicht gedaan moesten worden.....

Pas in 1874 zou met het Kinderwetje van Van Houten daar voor een gedeelte verandering in komen: die verbood het om kinderen beneden 12 jaar in fabrieken te laten werken.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

De steenindustrie langs de IJssel was dus uniek omdat zij het slib gebruikte dat bezonk in de rivier en dus geen roofofbouw pleegde op de vruchtbare landbouwgrond. Een bijkomend voordeel was ook dat hierdoor de IJssel op vaardiepte gehouden werd.

Ook voorkwam dit dat zij niets steeds hun steenplaatsen moesten verplaatsen op zoek naar nieuwe grondstof in de vorm van klei, die afgegraven kon en mocht worden. Het gevolg was dat zij wel 4 eeuwen lang op dezelfde plaats aan de IJssel bleven. De steenplaatsen werden daardoor kleine communes met huisjes voor het werkvolk, maar ook de steenbaas woonde op hetzelfde terrein. Men bakte er zelf brood, werd er geboren en overleed er. Geld leende je van de steenfabrikant, meestal een herenboer, en dat bleef eeuwenlang zo. Er omheen ontstond vaak in de loop der tijd een dorpje of een andere gemeenschap met andere dienstverleningen.

Eigenlijk dezelfde hiërarchie zoals men ze in die tijd op de boerderijen, kloosters en hofsteden aantrof. Ook daar leefden de knechten en meiden met hun kinderen op en om de boerderij. Voor die kinderen was er toen nog geen school en werden zij al snel vertrouwd met het werk. Pas in 1874 zou met het Kinderwetje van Van Houten daar voor een gedeelte verandering in komen: die verbood het om kinderen beneden 12 jaar in fabrieken te laten werken. Ze mochten echter wel veldwerk doen en persoonlijke diensten verrichten! Pas begin 20e eeuw kwam er de leerplichtwet, kinderen tussen 6 en 12 jaar moesten naar school. De kostprijs van de ijsselsteentjes steeg daardoor en ontstond er een acuut tekort aan

lagere scholen.

Ook de steenfabrikanten hadden vaak moeite om te overleven, want er waren alleen al langs de Hollandse IJssel wel 40 van die steenproducenten. Om ze nu te beschuldigen van meedogenloosheid, hoe ze hun werkvolk, waaronder ook kinderen en zwangere vrouwen, behandeld hebben is hoogstwaarschijnlijk irreal. Dat was het gebeitelde kastenstelsel uit die tijd, waar kerk en overheden ook niet veel aan konden of wilden veranderen en verder golden deze werkomstandigheden ook in de andere industrieën. Luxere werkomstandigheden betekende hogere prijzen voor de stenen en dat zat er toen ook echt niet in. Er was veel concurrentie vanuit het buitenland, in dit geval België. Voor de gewone mensen was er geen alternatief en waren zij allang blij dat er brood op de plank was.

Pas toen het onderwijs verplicht werd en de industrialisering op gang begon te komen kwam er een kentering. Mensen werden mondiger en eisten meer loon en vrije tijd. Helaas brachten de ijsselsteentjes niet méér op en sloot de ene na de andere steenfabriek haar poorten en daarmee ook de broodwinning voor haar personeel.

De stijgende loonkosten waren niet de enige reden dat de ene na de andere steenfabrikant aan de IJssel de zaken voor gezien hield. Die ijsselsteentjes waren te klein en te zacht in verhouding tot de waalstenen. Deze waalstenen zijn niet alleen langer maar ook breder en dikker en daarbij ook nog veel harder. In het begin van de 20e eeuw werd in de bouwwereld zelfs deze steen verplicht gesteld.

Overwaard in IJsselstein

Het kalkhoudende slib uit de IJssel was gewoon ongeschikt voor dit waalformaat, omdat men deze rivierslibklei niet zo hard kon bakken. Ook kon men ze niet zo groot maken als het waalformaat, want dan bleven ze binnenin te zacht. Sommige steenfabrikanten deden hier aan de IJssel hun zaakje dan ook van de hand en vertrokken naar de Rijnstreek en Waalstreek. 'Overwaard' was de enige steenfabriek aan de IJssel die dat waalformaat kon maken en stond in IJsselstein. Hij was eigendom van Aart en Adriaan van de Koppel, schoonfamilie van de steenbakkerselite Mijnlieff. Zij haalden hun rivierklei uit de polder IJsselveld en later uit Vianen. In hun beste jaren produceerden zij 16 miljoen waalstenen per jaar! Zij hebben het nog lang volgehouden, maar ook zij hebben het toch niet gered en is de ringoven met schoorsteen in de jaren tachtig van de vorige eeuw gesloopt. Wat er

nog aan herinnert in IJsselstein zijn enkele straatnamen zoals Tasveld, Ringoven, Vlamoven, Droogvlak en Overwaard.

Voor binnenmuren mochten de ijsselsteentjes nog wel gebruikt worden, maar waren de nieuwe kalkzandstenen veel beter en goedkoper. Ook voor het wegdek waren de ijsselsteentjes overbodig geworden omdat er andere en geschiktere materialen daarvoor beschikbaar kwamen, zoals betonklinkers en asfalt. De steenfabrikanten die niet op tijd wisten in te spelen op al de nieuwe ontwikkelingen en ondanks alles probeerden door te gaan, hebben het niet gered en gingen failliet. De stenen van die 1,5 meter dikke muren van de veldovens werden hergebruikt voor andere bouwwerken en daarmee verdwenen ook de herinneringen aan de 'slechte werkomstandigheden en armoede'.

Sommige steenfabrikanten deden hier aan de IJssel hun zaakje dan ook van de hand en vertrokken naar de Rijnstreek en Waalstreek.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Nieuw boek van Vogelbescherming Nederland: **Bedreigde vogels in Nederland**

De afgelopen eeuw zijn er negen vogels uitgestorven als broedvogel in Nederland. Zeker een tiental staan op het punt om op korte termijn uit ons land te verdwijnen. Uit het boek "Bedreigde vogels in Nederland" blijkt de belangrijkste reden hiervoor de vernietiging van leefgebieden en het verdwijnen van insecten te zijn.

Het boek "Bedreigde Vogels in Nederland" laat zien dat de grote veranderingen in ons land van de afgelopen decennia enorme effecten op de vogelbevolking hebben gehad. In vrijwel alle leefgebieden, van het stedelijk gebied tot moeras, hei en duin, zijn veel soorten ernstig in aantal achteruit gegaan, uitgestorven of staan op het punt uit te sterven. Het meest dramatisch is de situatie in het boerenland. Het hele agrarische deel van Nederland is sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw op de kop gegaan. Als gevolg van ruilverkavelingen en rationalisering in de landbouw zijn duizenden kilometers houtwallen opgeruimd, vrijwel al het kruidenrijk grasland omgezet in raaigras en sloten dichtgegooid en werd de grondwaterstand vaak drastisch omlaag gebracht. Daarbij nam de veestapel toe, maakten gewassen als rogge en gerst plaats voor mais en deden kunstmest en pesticiden hun intrede. Als gevolg hiervan zijn vrijwel alle vogels die afhankelijk zijn van het boerenland bedreigd. Hun levensbasis is uitgehold: het bodemleven is gedecimeerd en waar zijn de bloemen, bijen, vlinders en vele andere insecten gebleven.

Het boek geeft adviezen hoe we het tij kunnen keren.

Met een reeks generieke maatregelen, zoals het terugdringen van het gebruik van pesticiden en gerichte maatregelen op landschapsniveau is volgens het boek de negatieve trend te keren. Daarbij gaat het deels om langetermijnmaatregelen, zoals het terugbrengen van dynamiek in moerassen, maar ook hele eenvoudige en direct uitvoerbare maatregelen. Bijvoorbeeld het creëren van bloemrijke stroken langs akkers en flauwe oevers bij sloten.

Zomertortel op het punt van uitsterven.

Hoofdauteur Robert Kwak van Vogelbescherming Nederland geeft aan dat zonder verdergaande maatregelen er de komende decennia meerdere vogelsoorten in ons land dreigen uit te sterven. Kwak: "Grote kanshebber om de eerstvolgende te zijn is de zomertortel". Een kleine duif die overwintert in Afrika en in Europa broedt. De soort is sinds jaren vijftig van de vorige eeuw met meer dan 90% achteruitgegaan. Die achteruitgang zette zich de afgelopen tien jaar versneld voort. Kwak: "Maar ook weidevogels, zoals de nationale vogel de **grutto**, dreigen met ongewijzigd beleid uit te sterven of nog in minimale aantallen in enkele reservaten te overleven".

Het artikel is overgenomen van www.naturetoday.com

Alleen stevige maatregelen kunnen uitsterven van nog meer vogelsoorten in Nederland voorkomen.

Het eerste exemplaar van het boek "Bedreigde vogels in Nederland" werd begin november overhandigd aan Jan Terlouw.

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Het boek is te bestellen via de webshop van

(voor leden € 19,75 en voor niet-leden € 21,95)

ANBI-status WBL
RSIN: 804125776

Werkgroep Behoud Lopikerwaard

Toch is Kwak niet alleen maar pessimistisch: “We laten in het boek zien dat er heel veel verbeterd kan worden. Alleen we moeten niet langer treuzelen en ons niet alleen op natuurgebieden richten. Ook, of misschien wel juist, in de stad en in het boerenland kunnen we successen behalen.

Daar kunnen we met gerichte maatregelen een basiskwaliteit voor natuur realiseren waardoor hele gewone vogelsoorten als zwaluwen en leeuweriken voor ons land behouden blijven”.

Uw gift als aftrekpost. Contributie/donatie 2019

Sinds 1 januari 2014 heeft de WBL de ANBI status. Dit betekent dat u uw contributie/donatie van de belasting kunt aftrekken. Dit kan als ‘gewone gift’ of als ‘periodieke gift’. Voor de gewone gift geldt een onder- en bovengrens. De periodieke gift heeft dit nadeel niet. Deze variant vergt wel een schenkingsovereenkomst met de WBL. Een standaard onderhandse schenkingsovereenkomst kunt u downloaden van de website van de belastingdienst:

www.belastingdienst.nl

U kunt daar ook meer informatie vinden over de te volgen procedure. Contributies/donaties kunnen gestort worden op ING bankrekening NL39INGB0001053029 ten name van: ‘Penn. Stichting WBL’. Graag wel met opgave van uw naam en adres en emailadres. Dat bespaart ons veel onnodig zoekwerk. Dank voor uw medewerking.

Lid/donateur: € 20,- p.j.,

Gezinslidmaatschap: v.a. € 25.- p.j.

Op de site van de WBL vind je een formulier waarmee je je eenvoudig als lid/donateur kunt aanmelden.

Bijeenkomst “zon op dak” voor agrariërs

De Stichting Duurzaam Lopikerwaard organiseert op woensdagavond 16 januari a.s. in samenwerking met de LTO Zuid-West Utrecht en de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) een avond voor de agrariërs uit de gemeenten Oudewater, IJsselstein, Montfoort en Lopik. Het thema van deze avond is, geen “zon op land” dan eerst “zon op dak”. Wat zijn hiervoor

de mogelijkheden voor de agrariërs en hoe kan dat geregeld worden. Alle opties worden besproken inclusief de mogelijkheden van asbestverwijdering. Ook horen we verhalen van agrariërs die al ervaringen met “zon op dak” hebben.

De bijeenkomst is in “In ‘t Witte Paard” te Cabauw, inloop vanaf 19.30 uur en start 20.00 uur.

www.werkgroepbehoudlopikerwaard.nl
www.facebook.com/WerkgroepBehoudLopikerwaard

DORPS HUIS

XXL

Hét bruisende middelpunt van Benschop

Dorps Huis XXL is het bruisende middelpunt in Benschop. Uitnodigend, gezellig en makkelijk bereikbaar Multifunctioneel en sfeervol. Daarmee is het een uitstekende accommodatie voor activiteiten als vergaderingen, voorstellingen, manifestaties, feesten, partijen en grootse evenementen.

- *Sfeervolle bar*
- *Moderne keuken*
- *Gastvrijheid en sfeer*
- *Zaalverhuur*
- *Catering*

Iets bijzonders te vieren? Kom eerst eens met ons praten.

uw gastheer Adri de Korte

Oranje Nassaustraat 31, 3405 XJ Benschop,
telefoon 0348-451471 • 06-41471506
www.dorpshuisxxl.nl • info@dorpshuisxxl.nl

RECREATIE LANDSCHAP ROSENBOOM

Kamperen midden in de Lopikerwaard. Ruime plaatsen. Verwarmd sanitair. Verhuur van kano's en fluisterboten. Wandel- en fietsroutes. Uitkijktoren. Gasterij. Oplaadpunt.

www.recreatielandschaprosenboom.nl

Benedeneind Zuidzijde 283A, Benschop, 06 - 22920145

Samen sterk in zuivel

(h)eerlijke zuivel

cheese and dairy
solutions

makers van verse kaas

dairy & food
equipment

Ons familiebedrijf bevindt zich in Lopik en Benschop en is ontstaan vanuit onze passie voor zuivel. Wij produceren yoghurt, roomkaas, kaasproducten, kruidenboter en vele andere (h)eerlijke zuivelproducten. De melk voor een groot deel van deze producten wordt opgehaald bij onze eigen boeren in de regio. Samen met hen werken we aan Duurzame Weidezuivel. Daarnaast reviseren, verhandelen en installeren we gebruikte zuivelmachines.

lekkerkerkergroep.nl

Wij zijn regelmatig op zoek naar personeel, bezoek onze website voor meer informatie